

VINDUET

ved

ODD KVAAL PEDERSEN

En britisk journalist var for noen år siden til stede ved en middag i London. Den ble holdt for en håndfull afrikanske studenter, og arrangørene betrodde journalisten at man kanskje hadde vært for spandable.

Tre år senere — under en tjenestereise i Afrika — møtte journalisten en av gjestene igjen. Han var i mellomtiden blitt utenriksminister.

Det sensasjonelle ved denne historien er at den ikke lenger virker oppsiktsvekkende. Vår tids avislesere har sett så mange mørkhudede menn komme fra fengsler og interneringsleire, fra lesepulter og kafebord i Europa og satt seg til rette på ministertaburetter i de nye landene i Afrika og Asia.

Men historien gir likevel et konsist bilde av en situasjon som kaller på økt oppmerksomhet — også fra kirkens og misjonens side: I det bokstavelig talt fargerike studentmiljøet i Oxford, Berlin og Paris, på internasjonale student- og ungdomskonferanser møter man til stadighet — om ikke ministeremner — så i alle fall kommende lederskikkelser i hjemlandets politiske og kulturelle liv.

Man kan trekke på skuldrene av «studentpolitikken» og av ungdommelige kongressdeltagere som tar seg selv høytidelig, man kan forsøke å fundere på hvor representative deltagerne er for den alminnelige oppfatning i hjemlandet — eller man kan bli fornærmet over deltagerens mangel på takt. Men med all sin intelligens, politiske oppfinnsomhet, taktikk, effektmakeri og trettende formalisme river deltagerne tilskueren ut av fjernromantiske forestillinger. Tross inkonsekvens, utålmodighet og mangel på proporsjoner tvinges man til å innrømme at disse konferansene kan være viktige trekk i spillet om Afrika. Og selv om det kan lyde bombastisk å si det slik, er det sannsynlig at spillets avgjørende strategi blir bestemt bl. a. av den fargede studenten som i dag spankulerer nedover Boulevard St. Michel på lange danserben eller kongressdeltageren som i en «forståelsesfull» skandinavisk atmosfære slynger ut: «Kolonialismen er djevelen . . .»

Kirkens misjon — og Europas

Nylig sjokkerte en katolsk pater, Lukas *Malik*, (bror til den tidligere libanesiske FN-presidenten) et internasjonalt studentmøte i Düsseldorf med å fortelle at ca. 90 prosent av alle studenter fra Afrika og Asia mistet sin religiøse tro under opp-

holdet i Europa. Pater Malik, som er sjelesørger for afro-asiatiske studenter ved tyske universiteter, mente at det store svelget mellom teori og praksis hos de troende var årsaken til at så mange studenter i skuffelse oppga sin tro og i stedet sluttet seg til en ateistisk-materialistisk oppfatning.

Som tidligere nevnt i «Vinduet» har den franske u-landseksperenten, professor René Dumont, i en bok som bærer titelen «Afrique Noir est mal parti», påvist hvordan store deler av det politiske toppsjiktet i de nye statene kopierer seg fordervet på europeernes slette eksempler.

I denne situasjon ligger det en utfordring til oss både som europeere og som kristne. Å holde linjene klare mellom hva som er vårt anliggende som misjonerende kirke og hva som er vår oppgave som medmennesker i en europeisk sammenheng — privilegert og belastet som den er — byr på store vansker fordi så mange linjer og forhold griper inn i hverandre. Rett nok er det ikke kristendommens sak å redde Europa, men det er en kirkesak å gi unge mennesker fra «misjonslandene» moralsk ryggrad til å tåle sivilisasjonssjokket og å omfatte dem med omsorg under oppholdet her. Til den første oppgaven hører en forpliktelse til redelig informasjon. Tidligere har folk fra Afrika og Asia, ofte ydmykende for deres egen selvfølelse, innrømmet sine folks tilkortkommenhet. I dag står misjonæren i den vanskelige — men kanskje evangelisk fruktbare — situasjon at han skal bidra til å gi de unge moralsk ballast foran møtet med Europa, samtidig som han, i høyere grad enn tidligere, må innrømme sin egen verdensdels svikt og tilkortkommenhet — en 2000-årig kristen tradisjon til tross.

Å diskutere hvorvidt man tidligere burde vært mer villig til å innrømme denne tilkortkommenhet i Vesten, er vanskelig uten å virke etterpåklok — eller etterpåfrom. Og hvis man gir seg inn på en slik diskusjon, må man i hvert fall ha klart for seg de historiske og ideologiske — og dermed også de rent menneskelige — forutsetningene.

Tyren og prinsessen

Disse forutsetningene kommer klart fram i det bildet som pater Hallvard Rieber-Mohn, inspirert av Arthur Koestlers «Refleksjoner over halvøen Europa», streker opp av vår verdensdel — den som ved historiens tilskikkelse er blitt et eksempel for den øvrige verden — på godt og vondt.

Både i mellomfolkelig og mellomkirkelig sammenheng plikter vi å foreta en realistisk betraktning av alle trekk i dette bildet av vår europeiske sammenheng, den som unge mennesker fra fjerne land og fremmede kulturer skal orientere seg i. Uten at vi selv har gjort oss fortrolig med dette vårt eget landskap, kan vi ikke løse fremmede gjennom det. Rieber-Mohn skriver:

«Når kunstneren skal fremstille Europa symbolsk, da tegner eller modellerer han en tung okse med en lett og grasiøs prinsesse — Europe — på ryggen. I dette bildet kan man legge meget.

Det tunge, det jordbundne, det brutale og altfor stofflige ved Europa — det som gjør at så mange i dag dømmer denne verdensdel fra samlingen og enheten, ja fra

livet — det er den dystre sannhet at Europa har vært krigens, imperialismens, koloniutbyttingens, klassehatets, raseforfølgelsesens og den kriminaliserte herskertechnikens giftige arnested. Den rasende tyren har så altfor ofte trampet på mennesket — og spør om ikke-europeerne har merket seg og husker det!

Men dyret bar altså en *prinsesse* fram gjennom historien, lyset fra den kristne kjærlighet, den greske tanke, den romerske rett og orden, den franske frihet, den britiske toleranse og den nordiske filantropi — også det var Europa.

Denne verdensdelen har gitt så mange slags eksempler til resten av verden — gode og onde om hverandre: Krigskunst, kirurgi, hjernevask og syketrygd, narkotika og bibler. Alfred Nobel var en ekte europeer — han som oppfant dynamitten og innstiftet fredsprisen!»

Stabsmøter med perspektiver

Sommeren 1963 har vært preget av stabsmøter. «I en verden i revolusjon trenger vi stabsmøter», sa misjonsdirektør Arne *Søvik* før han sammen med mesteparten av sin CWM-stab forlot Solborg-møtet for å sette seg ved nye forhandlingsbord i Helsinki. (Møtet i Kommissjonen for Verdensmisjon i Det Lutherske Verdensforbund er behandlet i en egen artikkel.)

Nå er møtene avviklet, og man sitter med bunker av tettskrevne stensilrapporter fra foredrag, diskusjoner og resolusjoner. Innholdet i mange av dem blir vel gjenstand for nye foredrag, diskusjoner og resolusjoner.

Dukker man imidlertid ned i dokumenthaugen, finner man snart ut at stoffet langt fra innbyr til spas. Selvfølgelig er det riktig å være på vakt mot at møter og konferanser yngler, at visjoner blir arkiv-fyll i stedet for konkrete prosjekter, og man bør alltid stille seg åpen for rasjonaliseringsforslag og forenklingsbestrebelse i denne sammenheng.

Likevel kommer man ikke bort fra at «stabsmøtene» er nødvendige i en verden som ved siden av å befinne seg i en revolusjonsaktig situasjon også er preget av et nabofelleskap med naboansvar. Møtene i verdensmålestokk er en uunngåelig følge av denne nye mellomfolkelige og mellomkirkelige situasjon. Vi trenger en praktisk handlende kirke, men vi trenger også å bli minnet om at en grundig gjennomtenking ofte er det mest praktiske av alt. Særlig etterat en revolusjon har knust vårt gamle verdensbilde med dets mer eller mindre fiktive verdimål.

I den forbindelse er det grunn til å feste oppmerksomheten på det som skjedde på de store misjonskonferansene i Madras og Tokyo siste vår. Disse «Situation Conferences» var riktignok ikke verdensmøter i vanlig forstand, men det som skjedde der vedkommer i høyeste grad hele den kristne verdensmisjon! «Det sentrale anliggende i konferansene og i hele den etterfølgende prosess vedrører spørsmålet hvordan vi kommer videre i den kristne verdensmisjon — i en situasjon hvor adskillige ting tyder på at «misjonsfrontene» er frosset fast,» skriver generalsekretær Erik W. *Nielsen* i en kommentar til konferansene. Han fortsetter:

«Det dreier seg om en ny bevegelse, og et kall til å forkynde evangeliet i et helt folks sammenheng, altså nettopp de spørsmål som i så høy grad opptar de

vestlige misjoner. Vi bør derfor betrakte disse konferanser, deres rapporter og den kommende prosess positivt og konstruktivt, også når det reises skarpe og kritiske spørsmål til vårt eget tradisjonelle arbeid . . . Noen av disse spørsmål vil komme til å gå meget dypt og meget vidt. De vil berøre de teologisk konfesjonelle spørsmål, de vil berøre vårt misjonsarbeids forhold til vår egen hjemmemenighet og dens kraft og evne til å bære et misjonsarbeid under andre former og andre forbindelseslinjer. Spørsmålet vil bli reist — som det er sagt litt skarpt i Madras-rapporten — om vi virkelig er villig til å ta oppgaven om evangeliets forkynnelse i et helt folks sammenheng så alvorlig at vi kan gå inn i arbeidsområder og arbeidsmønstre hvor vi ikke kan vente en 'denominasjonell dividende'.

Før, under og etter situasjonskonferansene

Den umiddelbare bakgrunn for disse konferansene ble skissert i det oppsett som «Division on World Mission and Evangelism» i februar 1962 sendte ut om «Joint Action for Missions». Tanken om en ny bevegelse og et nærmere samarbeid er ikke ny. Den er kommet fram ved praktisk talt alle internasjonale misjonskonferanser i dette århundre. De mer konkrete planer ble imidlertid lagt ved East Asia Christian Conference's møte i Bangalore like før New Delhi-møtet.

Et blikk på konferanseprogrammets hovedpunkter gir en anelse av dets dybde, bredde og dristighet: Nødvendigheten av å se helhetssituasjonen i misjonsperspektiv; den nye situasjon etter de økonomiske og sosiale omveltninger; problemer i forbindelse med det tradisjonelle ensidige forhold mellom en asiatisk kirke og en misjon i vest; misjonens ubevegelighet og de dyptgående krav som i dag tvinger seg fram om nytenkning i verdensmisjonen.

Madras-konferansen omfattet India, Pakistan og Ceylon, Tokyo-konferansen omfattet Taiwan, Okinawa, Sør-Korea og Japan. Begge konferanser hadde det samme utgangspunkt, men likevel var det markerte forskjeller på visse felter, skriver Erik W. Nielsen. Rammen for konferansen var forskjellig. Madras-konferansen ble holdt ved et hindu-hotell, og møtene var lagt til hotellets festivals der veggene var smykket med motiver fra hindumytologien. I Japan var dette ytre bilde totalt annerledes. Her møttes man i et totalt «kristent rom» — ganske bokstavelig, idet møtene var lagt til et konferanse-senter som eies av en amerikansk baptist-misjon.

Men også på andre måter var forholdene forskjellige. Madras-konferansen ble holdt i et «rom» som hadde britisk imperialisme som politisk og kulturell bakgrunn, Tokyo-konferansens deltagere var mer eller mindre preget av japansk imperialisme. I Madras kjente man hverandre, i Tokyo hadde deltagerne mindre peiling på hverandre. Likevel ble det i Tokyo «talt mer åpent og visstnok mer ærlig enn i Madras», skriver Erik W. Nielsen. «Man talte mer direkte ut fra sine egne kirkelige situasjoner og var da ikke på samme måte som i Madras fristet til å flykte fra disse situasjoner inn i den «ekumeniske sjargong». Det var heller ingen tvil om at konferansen i Japan hadde den aller største interesse for de asiatiske deltagere. Man følte virkelig i betydelig grad at man møtte hverandre, som man ikke hadde gjort i lang tid og at det ble startet en drøftelse som burde fortsettes.»

Situasjonskonferansene er nemlig bare første skritt i prosessen. Generalsekretær Erik W. Nielsen var eneste skandinaviske deltager ved konferansen i Madras. Ved konferansen i Tokyo deltok også misjonær Ragna Holthe, Det Norske Misjons-selskap.

Erik W. Nielsen slutter sin rapport slik: «Det må meget håpes at rapportene fra disse konferanser... vil bli gjort til gjenstand for et meget grundig studium og føre til en drøftelse i de forskjellige skandinaviske misjonsråd og misjonsstyrer, og at man allerede nå vil begynne å drøfte spesielt i hvor høy grad og under hvilke former man mener seg i stand til å gå inn i et eksperimentalt samarbeid med andre kirker og misjoner.»

Katolsk misjon og ekumenisk arbeid

Den romersk-katolske kirkes misjonsarbeid har mange steder i verden inntatt en holdning overfor ikke-katolske misjoner som mildt sagt har vært uekumenisk. På denne bakgrunn er det med stor interesse man ser at en av de toneangivende menn i den katolske kirkes ledelse, kardinal Augustin Bea, som leder Sekretariatet for Kristen Enhet, nylig har behandlet den katolske misjonens forhold til den ekumeniske bevegelse i et foredrag på en katolsk misjonsskole i Rom, skriver det danske «Kristeligt Dagblad». Ifølge avisens referat skal kardinalen ha sagt at den katolske misjonærens oppgave først og fremst er å møte de «adskilte brødre med virkelig høvyaktelse og oppriktig kjærlighet. I århundrer har vi vendt oss til å forveksle spørsmålet om sannhet med spørsmålet om kjærlighet». Han minnet om Augustins ord om å hate villfarelsen, men elske den villfarne. «Vi skal ikke oppgi den katolske lære, men når vi omgås ikke-katolske misjonærer og kristne i det hele tatt, skal vi huske på at de er mennesker som tror på Kristus, er døpt i hans navn og som bærer Kristi tegn på sin panne... Mange ikke-katolikker innenfor misjonsarbeidet og i det hele tatt er gjennomtrengt av en ekte personlig tro... det er ikke vår oppgave å oppkaste oss til dommere over denne tro. Vi må anerkjenne den og møte disse mennesker med broderlig kjærlighet..»

Kardinalen kom så inn på den «rolige, objektive og oppriktige» samtale som nå foregår, men nevnte også «som det viktigste punkt i øyeblikket et samarbeid på de områder som ikke direkte berører troen. Her kan katolikker og ikke-katolikker i fellesskap ta opp oppgaver, f. eks. når det gjelder samfunns-etiske spørsmål, familie-livet, oppdragelsen, hjelp til sultende og utviklingshjelp».

Videre henviste kardinalen til hvorledes millioner av ikke-katolikker bygger sitt liv alene på Den hellige skrift. De leser den bedre enn oss, sa han, og betonte at «hvis de ikke hadde dyp kjærlighet og et grundig kjennskap til Skriften, ville de berøve seg selv den beste arbeidsmulighet blant ikke-katolikker og hedninger i områder under ikke-katolsk innflytelse.»

Misjonærutdannelsen — for lang og likevel mangelfull?

Selv om norske misjonsselskaper mer enn noensinne trenger folk med solid teologisk skoleing, melder det seg også stadig et sterkt behov for folk med annen ut-

dannelse. Store og viktige oppgaver på skolefronten og i det diakonale arbeid kaller på lektorer, lærere, leger, sykepleiere, agronomer — man kunne gjerne ramse opp hele yrkesregisteret.

Samtidig står misjonen innenfor en helt ny situasjon mange steder — en situasjon som krever maksimal innsikt av misjonens folk. Derfor er det i høyeste grad betimelig å rette søkelyset mot misjonærutdannelsen. Og selv om det nok hersker ulike meninger i de forskjellige misjonsselskap om hvilken utrustning en misjonær trenger, kan det være grunn til å stanse opp ved de uttalelser pastor C. Tidemann *Strand* nylig er kommet med. Etter 17 år ved Misjonsskolen i Stavanger — de siste åtte årene som forstander — gir han uttrykk for at misjonærutdannelsen, hva misjonsprester i NMS angår, er for lang. Han foreslår en del forenkling av det ordinære prestestudiet også. Det ville automatisk få betydning for Misjonsskolen som nå samkjører med Universitetet og Menighetsfakultetet.

På spørsmål om Misjonsselskapet fortsatt bør satse på egen misjonærutdanning, svarer Tidemann *Strand*:

«Misjonsskolen har betydning — og betyr fortsatt — mye for rekrutteringen. Studiet er jo — selv om det avsluttes i Oslo — på en ganske spesiell måte siktet inn på misjonærtjenesten. Men den nåværende ordningen er et kompromiss og vi må ikke utelukke andre løsninger», sier Tidemann *Strand* og lanserer tanken om et misjonsakademi hvor man tok inn folk som fra før av hadde en utdanning, men som «på toppen» trenger en innføring i misjonsfag og moderne kirkehistorie — med andre ord hele den aktuelle kirke- og misjonsproblematikk.

I tråd med dette faller det naturlig å nevne den erfarne Østen-misjonæren — nå leder for Norsk Koreaforenings tuberkulosearbeid — diakon Godtfred Rekkebos tanke om en nordisk diakoni-høyskole, og assisterende forstanderinnen ved Diakonissehuset i Bergen, cand. mag. Anni *Langelands* tanke om en kombinert diakoni- og misjonshøyskole for kvinner.

Dette er bare noen av mange synspunkter i denne sammenheng. Det er et spørsmål om ikke tiden er inne for en grundig debatt om disse problemene.

Siste statistiske oversikt for norsk misjon

På grunn av de høye trykningsomkostninger er det dessverre heller ikke i år mulig for Egede Instituttet å sende ut en fullstendig statistikk for norsk misjon i likhet med den vi sendte ut som tillegg til NOTM 1961 nr. 4. Fullstendige opplysninger er imidlertid innsamlet fra misjonene også for 1962, og de som ønsker beskjed om de siste tall som nå foreligger, kan få oppgitt disse ved henvendelse til Egede Instituttet, Theresesgt. 51 B. Oslo.

Statistikken for 1962 viser at Norge dette år hadde i alt 928 misjonærer i aktiv tjeneste, at inntektene her i landet beløp seg i alt til kr. 24.573.394.53 og at det på de forskjellige «felter» var i alt 374.226 døpte.

Misjonærene fordeler seg slik: Det Norske Misjonsselskap 304, Santalmisjonen 53, Norsk Luthersk Misjonssamband 177, Pinsevevne 187 og andre i alt 207.

Inntektene i Norge fordeler seg slik: Det Norske Misjonsselskap kr.9.882.291.00,

Santalmisjonen kr. 2.223.496.00, Norsk Luthersk Misjonssamband kr. 7.099.017.00, Pinseveennene kr. 1.101.100.00 og andre i alt kr. 4.267.490.53.

De kristne (døpte) på «feltene» fordeler seg slik: Det Norske Misjonsselskap 302.520, Santalmisjonen 39.809, Norsk Luthersk Misjonssamband 11.829 og andre i alt 354.158.

Nytt fra Egede Instituttet

Egede Instituttets leder, professor dr. O. G. Myklebust, har hele dette år hatt permisjon (borsett fra redaksjonen av Norsk Tidsskrift for Misjon). En stor del av tiden har han oppholdt seg utenlands i studieøyemed. Under professor Myklebusts permisjon har sokneprest, dr. theol. Henrik Hauge vikariert.

BOKMELDINGER

Upon the Earth. Av D. T. Niles. Lutterworth Press, London 1962.
270 s. 25 sh.

Dette er en høyst bemerkelsesverdig bok. Og det av flere grunner.

For det første er det forf. selv. Singaleseren Niles er en av de dyktigste ledere de «unge» kirker har fostret. Han er prest og forfatter, evangelist og teolog, metodist og ekumen (bl. a. generalsekretær for East Asia Christian Conference). Han har også et inngående kjennskap til den vesterlandske kristenhet, et kjennskap som slett ikke bare er beregnet til virksomheten for ytre misjon, men som omfatter situasjonen i det hele, inkl. den teologiske situasjon.

Den misjonsteologi Niles fører oss inn i gjennom sin bok, vil nok for mange virke ny og overraskende. Men for dem som har hatt anledning til å følge med i misjonstenkningen i de siste par decennier, er synsmåtene slett ikke «revolusjonerende». Det mest verdifulle ved boken — det er i hvert fall vårt syn — er den behandling den gir — på grunnlag av den «nye», mer ekte bibelske forståelse av hva misjonen er og innebærer — av spørsmålet om forholdet mellom «gamle» og «unge» kirker, og her er igjen i første rekke spørsmålet om den utenlandske misjonær — et spørsmål som det i den nye situasjon for kirke og misjon idag er av den aller største betydning å få klarlagt.

Misjonsoppdraget, slik Niles tolker dette ut fra Det nye testament, er et oppdrag Kristi kirke som helhet har ansvar for, altså et oppdrag som angår såvel de «gamle» som de «unge» kirker. Som det er en forrett for kirken å sende ut misjonærer, slik er det også en forrett for kirken å ta imot misjonærer. Hittil har «utsendelsen» så å si utelukkende vært forbeholdt de vesterlandske kirker, mens «mottagelsen» tilsvarende så å si utelukkende har vært forbeholdt kirkene i Asia og Afrika. Men av hensyn til kirkens velferd og vekst i verden (uansett geografisk område), er det viktig at dette forhold justeres. Også de vesterlandske kirker må få erfare velsignelsen ved å ta imot misjonærer. Og også kirkene i Asia og Afrika må få erfare velsignelsen ved å sende ut misjonærer!

På bakgrunn av denne forståelse av misjonen som kirkenes felles forpliktelse overfor det evangelium som er blitt dem betrodd, utvikler Niles for oss hva begrepet «misjonær» innebærer. Utgangs- og orienteringspunktet er nettopp budskapet om Guds frelsesverk i Kristus, et budskap som har adresse til og